

що поєднує у собі знання про види професійної праці людини та напрями профільного навчання у старшій школі; образ “Я”, який поєднує у собі знання про індивідуальні особливості учня, його можливості і домагання, напрями самовдосконалення до рівня вимог бажаного профілю навчання у старшій школі; технологія вибору профілю навчання, який поєднує у собі знання правил вибору учнем майбутнього профілю навчання, його уміння складати та корегувати індивідуальну освітню траєкторію, аналізувати суперечності і уникати усталених помилок; профільні проби, які передбачають виконання проектних робіт за суспільно-гуманітарним, природничо-математичним, технологічним, художньо-естетичним та спортивним напрямом профільного навчання.

В. І. Мудрік

СТАН ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОГНОЗ

У Національній доктрині розвитку освіти (№ 347 від 17.04.2002) зазначені пріоритетні напрями розвитку освіти, одним з яких є пропаганда здорового способу життя, виховання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих як найвищої індивідуальної і суспільної цінності. Це має здійснюватися шляхом розвитку валеологічної освіти, повноцінного медичного обслуговування, оптимізації режиму навчально-виховного процесу. Фізичне виховання як невід'ємна складова освіти забезпечує можливості набуття кожною людиною необхідних науково обґрунтованих знань про здоров'я і засоби його зміцнення, про шляхи і методи протидії хворобам, про методики досягнення високої працездатності та тривалої творчої активності. В системі освіти держава забезпечує розвиток масового спорту як важливої складової виховання молоді.

У системі освіти існує: 12906 дошкільних закладів освіти, 19679 загальноосвітніх шкіл (4359 тис. учнів), 936 (1806 тис. учнів) професійно-технічних закладів освіти. Фізичним вихованням охоплено: у дошкільних заклади освіти – 790 тис. учнів (спеціальні медичні групи – 3,4%), у загальноосвітніх закладах освіти – 4 млн. 266 тис. учнів (спеціальні медичні групи – 4,3%), у професійно-технічних закладах освіти – 380 тис. учнів (спеціальні медичні групи – 6,8%). Відповідно до Закону України “Про позашкільну освіту” (№ 2120-III від 7. 12. 2000 р) в системі освіти діють 602 дитячо-юнацькі спортивні школи (ДЮСШ). У ДЮСШ в групах початкової і спортивно-оздоровчої підготовки залучена більшість вихованців ДЮСШ (73,6%). Розкриємо основні тенденції, проаналізуємо причини, окреслимо завдання та механізми вирішення проблем у галузі фізичного виховання дітей та учнівської молоді.

Основні тенденції: низький рівень фізичного розвитку та здоров'я дітей; невідповідність освітнім завданням з фізичного виховання матеріально-технічних і гігієнічних умов спортивних залів загальноосвітніх навчальних закладів; недостатня матеріально-технічна і спортивна база; відсутність спортивних залів і спортивних майданчиків у початкових школах, організованих на базі дошкільних навчально-виховних закладів; невідповідність розмірів спортивних залів потребам більшого залучення школярів фізичною культурою і спортом.

Причини: відсутність умов для формування звички займатися руховою активністю та фізичними вправами (заняття мають проводитися не два-три рази на тиждень, а щоденно, ніякі теоретичні заняття не замінять практичних занять фізичними вправами); порушено сприятливі психофізіологічні умови для формування звички, навичок і умінь здорового способу життя, які припадають на віковий період до 15 років (до статевого дозрівання); відсутність диференційованого і гендерного підходу до здорового способу життя; застарілість будівельних норм і правил щодо пропускнуої здатності спортивних залів, роздягалень, душових і туалетів у загальноосвітніх навчальних закладах, що стримує розвиток потреб у здоровому способі життя.

Завдання: розширити фізкультурно-оздоровчу і спортивно-масову роботу в навчальний і позанавчальний час; розробити експериментальні та удосконалити існуючі навчальні програми з фізичної культури та здорового способу життя у початковій, середній і вищій школі; розробити типові положення про школи здоров'я.

Механізми вирішення проблем: увести до штатного розкладу посаду вчителя-інструктора з спортивно-оздоровчої роботи, медичного працівника; збільшити руховий режим учнів до 12 годин на тиждень за рахунок уроків фізичної культури, фізкультурно-оздоровчої роботи в навчальний, позакласний і позашкільний час; реалізувати організаційні та навчальні форми занять (створити спортивні класи, спортивні секції, фізкультурні гуртки; організувати заняття фізичними вправами, іграми у групах подовженого дня, заняття фізичними вправами в режимі навчального дня, самостійні заняття фізичними вправами та загартування); організувати спортивні клуби школярів, клуби здорового способу життя; розробити державну програму формування здорового способу життя дітей та учнівської молоді.

Прогноз: подальше залучення дітей та молоді до здорового способу життя в Україні у навчальний, позакласний і позанавчальний час буде гальмуватися через недостатнє фінансування, слабку матеріально-технічну базу і недостатнє забезпечення навчальних і позашкільних навчальних закладів усіх рівнів освіти молодими фахівцями.

І. В. Мудрік

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ДО ВЛАСНОГО ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

У психолого-педагогічній літературі проблема ціннісних орієнтацій розроблялась у працях Б. Ананьєва, І. Бєха, Н. Бодальова, Л. Божович, Б. Братусь, Л. Виготського, О. Киричука, Г. Костюка, О. Кононко, А. Леонтьєва, А. Ковальова, В. Крутецького, І. Кона, В. М'ясищева, С. Рубінштейна, О. Сухомлинської, Д. Узнадзе, Л. Фрідмана та ін. На думку авторів, процес становлення ціннісних орієнтацій безперервний і пов'язаний з розвитком потребнісно-мотиваційної сфери особистості. Цінності орієнтації виступають важливішим чинником, що регулює, детермінує мотивацію особистості. Головний зміст ціннісних орієнтацій – політичні, світоглядні, моральні переконання людини, глибинні й постійні прихильності, моральні принципи